

آشنایی با کلیات سیستم قضائی جمهوری ارمنستان

نوشته: دکتر حسین محمد نبی
وکیل پایه یک دادگستری

مقدمه: ارمنستان کشوری است که در ۲۱ سپتامبر سال ۱۹۹۱ استقلال یافته است و در شمال غربی با جمهوری اسلامی ایران مرز مشترک دارد. کشور مذکور با مساحتی حدود ۷۰۰/۲۹ کیلومتر مربع و محصور در خشکی است. جمعیت این کشور ۳/۸۰۰ نفر است (سه میلیون و هشتصد هزار نفر). جمعیت شهری ۶۷/۳ درصد است (۲/۵ میلیون نفر). پایتخت این کشور که ایروان نام دارد جمعیتی حدود یک میلیون و سیصد هزار نفر دارد. زبان این کشور ارمنی است و مذهب رسمی مسیحی است (مسیحیت گریگوری) از نظر نژادی نیز مردم آن به ۹۷ درصد ارمنی و ۱/۶ درصد کرد و ۰/۸ روس و ۰/۶ نژادهای دیگر تقسیم می شوند. دولت ارمنستان در حال حاضر ۲۱ وزیر دارد و تعداد نمایندگان مجلس این کشور ۱۳۱ نفر است. از نظر نرخ باسوادی ۹۹٪ باسواد هستند که ۳/۸٪ آنها تحصیلات عالی دارند. زبان‌های رایج در ارمنستان: روسی، انگلیسی، ارمنی، فارسی و آلمانی است. ارمنستان ۲ مرکز ایران‌شناسی دارد و در بیست مدرسه و دانشگاه آن زبان فارسی تدریس می شود. قانون اساسی کشور ارمنستان در ۱۱۷ اصل است که فصل ششم از قانون اساسی این کشور در خصوص قوه قضائیه بحث شده است که ذیلاً به آن خواهیم پرداخت.

قوه قضائیه

از اصل ۹۱ تا اصل ۱۰۴ در خصوص قوه قضائیه بحث شده است. و به استناد اصل ۹۱ در جمهوری ارمنستان، دادخواهی و اجرای عدالت، فقط از سوی دادگاهی که مطابق قانون اساسی تشکیل شده، اعمال می شود. به استناد اصل ۹۴ رئیس جمهوری ضامن استقلال نهادهای قضائی است و ریاست شورای عدالت را بر عهده دارد. وزیر دادگستری و دادستان کل، معاونین شورای عدالت می باشند و شورای عدالت مرکب از ۱۴ نفر شامل ۲ حقوقدان و ۹ قاضی و ۳ عضو از دادیاران دادستانی بوده و به مدت پنج سال از سوی رئیس جمهوری منصوب می شوند. سه نفر از قضات از بین قضات دادگاه‌های بدوی، تجدیدنظر و استیناف برگزیده می شوند.

وظایف دادگاه قانون اساسی نیز در اصل ۱۰۰ قانون اساسی ارمنستان پیش بینی شده که صلاحیت این دادگاه در نه بند آمده است. که متعاقباً به آن خواهیم پرداخت.

محاكم قضائی ارمنستان

کشور ارمنستان با توجه به قانون اساسی به دنبال ایجاد حاکمیت قضائی نیرومند و مستقل است. هدف از اصلاحات دموکراتیک سیستم قضائی که طبق قانون اساسی جمهوری ارمنستان پیش بینی شده است، ایجاد نظام قضائی مستقل است که از حقوق انسانی دفاع می کند. همان طور که گفته شد رئیس جمهور ضامن استقلال نهادهای قضائی است. سیستم جدید قضائی که مبنای آن به موجب قانون اساسی طرح شده است از ۱۲ ژانویه سال ۱۹۹۹ اجرامی شود.

در حال حاضر در ارمنستان سیستم سه گانه دادگاه های صاحب صلاحیت فعالیت دارد که عبارت باشد از:

دادگاه های بدوی

دادگاه های تجدیدنظر

دادگاه استیناف

به غیر از دادگاه های مذکور، قانون اساسی جمهوری ارمنستان همچنین اجازه می دهد تا دادگاه های دارای صلاحیت ویژه همچون دادگاه های اقتصادی، نظامی، نیز بر اساس قانون فعالیت کنند و تشکیل دادگاه های فوق العاده به استناد اصل ۹۲ ممنوع است.

دادگاه های بدوی

دادگاه بدوی کلیه پرونده های مدنی، کیفری و اقتصادی را بررسی می کند. دادگاه مزبور مسائل بازداشت، تفتیش منزل و نیز محرمانه بودن نامه نگاری، مکالمات تلفنی، پستی، تلگرافی و دیگر گزارشات را نیز رسیدگی می کند. دادگاه بدوی اختیارات دیگر خود را نیز که طبق قانون تعیین شده است اعمال می نماید. در دادگاه های بدوی پرونده از سوی یک قاضی رسیدگی می شود. در ایروان تعداد ۱۰ دادگاه بدوی استانی و ۷ دادگاه بدوی منطقه ای وجود دارد، مقر دادگاه بدوی در منطقه اداری هر استان (منطقه، مناطق) واقع شده است.

دادگاه های تجدیدنظر

دادگاه تجدیدنظر دادگاهی است که بر اساس تجدیدنظر خواهی تجدیدنظر خواهان، پرونده های بررسی شده از سوی دادگاه بدوی را مجدداً بررسی می کند. حکم دادگاه تجدیدنظر ۱۵ روز پس از صدور آن قابلیت اجرا دارد. در جمهوری ارمنستان سه نوع دادگاه تجدیدنظر فعالیت می کنند: دادگاه تجدیدنظر پرونده های مدنی، دادگاه تجدیدنظر پرونده های کیفری و نظامی و دادگاه تجدیدنظر امور اقتصادی. دادگاه تجدیدنظر بدون محدودیت می تواند پرونده را کلاً بررسی نماید. پرونده ها از سوی سه قاضی مورد بررسی قرار می گیرند. مقر دادگاه های تجدیدنظر شهر ایروان است.

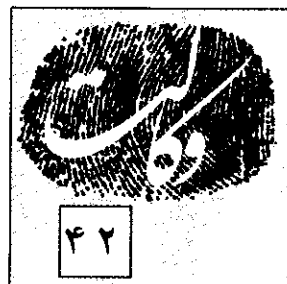
دادگاه استیناف

دادگاه استیناف دادگاهی است که بر اساس اعتراض محکوم علیه که ارائه شده بر علیه احکام و آراء دادگاه های بدوی و تجدیدنظر در چارچوب ذکر شده در آنها این احکام را مجدداً بررسی می کند. در جمهوری ارمنستان فقط یک دادگاه استیناف فعالیت می کند که مستقر در ایروان است. رئیس دادگاه استیناف ریاست آن را بر عهده دارد. دادگاه استیناف از دو شعبه (۱) پرونده های مدنی و اقتصادی (۲) پرونده های کیفری و نظامی تشکیل شده است. هر یک از این دو شعبه متشکل از یک رئیس و پنج قاضی است. پرونده ها از سوی تمام قضات شعبه فوق بررسی می شوند. دادگاه استیناف از طریق نتایج بررسی پرونده حق دارد حکم دادگاه را تغییر داده یا لغو کرده و آن را جهت بررسی مجدد به دادگاه تجدیدنظر ارسال نموده و یا حکم را فسخ کند یا آراء را ناعیند کند. تصمیم دادگاه استیناف از لحظه صدور قوت قانونی داشته و قطعی و قابل اجراست.

موجبات اقامه دعوی در دادگاه استیناف

- ۱- محکوم یا محکومیتی که مدعی نقض حقوق مادی و یا معنوی خود در پرونده های مدنی یا کیفری باشند.
- ۲- محکوم یا محکومیتی که مدعی وجود دلایل جدیدی باشند که به استناد دلایل جدید تقاضای استیناف خواهی کرده باشد.

علاوه بر افرادی که در پرونده طرف دعوی هستند، همچنین افراد دیگری بر وفق قانون و وظائف خود حق دارند

علیه حکم دادگاه تجدیدنظر که هنوز از قوت قانونی برخوردار نشده است ظرف مهلت مقرر تجدیدنظر خواهی کنند. این افراد عبارتند از: ۱) دادستان کل جمهوری ارمنستان و معاونین وی (۲) و کلا از طرف موکلین خود و اشخاص ثالثی که مدعی تضييع حق خود هستند، حق دارند علیه احکام صادره از دادگاه های بدوی و تجدیدنظر، استیناف ارائه نمایند.

اتحادیه و کلا:

در حال حاضر یکصد و پنجاه وکیل در ارمنستان به کار وکالت اشتغال دارند. (هر یک از اتحادیه های وکلا حق دارد سالانه یک مجوز ویژه با اعتبار پنج ساله صادر نماید. هر گروه پنجاه نفره وکلا می توانند اتحادیه وکلا تاسیس کنند. در حال حاضر سه اتحادیه وکلای دادگستری در ارمنستان وجود دارد.)

شورای قضات محاکم

شورای رؤسای دادگاه ها متشکل از رؤسای دادگاه های استیناف، شعبات حقوقی و کیفری، دادگاه های تجدیدنظر بدوی است. رئیس دادگاه استیناف رئیس شورای رؤسای دادگاه ها است. به منظور حمایت از فعالیت شورای رؤسای دادگاه ها در دفتر دادگاه استیناف یک نهاد ساختاری جداگانه ایجاد شد، که دستورات دفتر شورای رؤسای دادگاه ها را انجام می دهد.

اختیارات شورای رؤسای دادگاه ها

- ۱- مسائل مربوط به فعالیت عادی دادگاه های استیناف، تجدیدنظر و بدوی را تاءمین می کند.
- ۲- رویه قضائی را جمع بندی نموده و بر اساس آن موارد دارای جنبه مشورتی در رابطه با کاربرد قوانین را ارائه می دهد.
- ۳- در رابطه با تکمیل قوانین و دیگر احکام حقوقی پیشنهاداتی به نهادهای دولتی ذیصلاح ارائه می کنند.
- ۴- در موارد پیش بینی شده در قانون با درخواست رجوع به دادگاه قانون اساسی در رابطه با مطابقت قوانین، تصمیمات مجلس ملی، احکام رئیس جمهور، دستورات و تصمیمات دولت با قانون اساسی جمهوری ارمنستان به رئیس جمهور مراجعه می کند.
- ۵- توزیع امور در دادگاه های بدوی، انتصاب قضات شعبات و قضاتی که ریاست دادگاه ها را به عهده دارند، رد صلاحیت قضات، چگونگی تعویض رئیس دادگاه و تعیین قضات جانشین در صورت مرخصی یا بیماری را انجام می دهد.
- ۶- رفتار قاضی را بررسی می نماید.
- ۷- مسایل تاءمین مالی بودجه ای دادگاه ها را بر حسب هر دادگاه طراحی و طبق مقررات به دولت ارائه می کنند.
- ۸- فهرست کادر دفتری شورای رؤسای دادگاه ها را مشخص می نماید.
- ۹- چارچوب و وظایف خدمتاتی شورای رؤسای دادگاه ها و کارمندان دفتر دادگاه ها را تعیین و همچنین درباره نظم کارپردازی دادگاه ها دستورات لازم را صادر می کند.
- ۱۰- نحوه آموزش و کارآموزی تخصصی قضات را سازماندهی می کند.

تعیین رئیس دادگاه استیناف

کاندیدهای پست ریاست دادگاه استیناف، رؤسای شعبات دیوان دادگاه استیناف و رؤسای دادگاه های دارای صلاحیت کلی از سوی شورای عدالت پیشنهاد می شوند. شورای عدالت همچنین فهرست های سالانه کیفیت کار قضات و دادستان ها را که بر اساس آنها انتصاب صورت می گیرند آماده می کند. رئیس جمهور، ریاست شورای عدالت را به عهده دارد. وزیر دادگستری و دادستان کل معاونین شورا هستند. چهارده عضو انتصابی که از سوی رئیس جمهور به مدت پنج سال که دو نفر آنها اساتید حقوق و نمایندگان هر سه مرجع (از هر مرجع سه قاضی) و سه نفر دادیاران دادستانی هستند. ترکیب شورا را تشکیل می دهند.

داوطلبان شغل قضاوت باید شهروند جمهوری ارمنستان بوده، حداقل ۲۵ سال سن، دارای تحصیلات عالی و سه سال تجربه کاری باشند. قضات و اعضای دادگاه قانون اساسی غیر قابل تعویض هستند.

قاضی تا ۶۵ سالگی و عضو دادگاه قانون اساسی تا ۷۰ سالگی در مقام خود فعالیت می کنند. اختیارات آنها فقط روش تعیین شده در قانون اساسی و موارد پیش بینی شده در قوانین مشخص می شود. قاضی و عضو دادگاه قانون اساسی هنگام اجرای عدالت مستقل هستند و فقط از قانون اطاعت می کنند. قاضی و عضو دادگاه قانون

اساسی به غیر از فعالیت علمی، تربیتی نمی‌توانند مقام دیگر دولتی اشتغال نمایند.

زبان محاکم

در جمهوری ارمنستان دادرسی به زبان ارمنی انجام می‌شود. طبق موارد پیش‌بینی شده در قانون افرادی که در پرونده شرکت دارند و به زبان ارمنی مسلط نیستند حق دارند از طریق مترجم با مطالب آشنا شده و در دادگاه به زبان دیگر تکلم نمایند.

دادگاه قانون اساسی

۱- تطبیق قوانین با تصمیمات مجلس ملی و احکام رئیس‌جمهور و تصمیمات دول با قانون اساسی را انجام می‌دهد.

۲- تصویب قراردادهای بین‌المللی و مسئله هماهنگی تعهدات ثبت شده در آن را با قانون اساسی تشخیص می‌دهد.

۳- اختلافات مربوط به نتایج انتخابات ریاست جمهوری و نمایندگان را بررسی و اعلام نظر می‌کند.

۴- موانع به وجود آمده برای نامزد ریاست جمهوری را بررسی و صلاحیت کاندیداها را اعلام می‌کند.

۵- در خصوص برکناری رئیس‌جمهور در صورت وجود دلایل متقن تصمیم‌گیری می‌کند.

۶- در خصوص استفاده از نیروهای مسلح و یا اعلام وضعیت فوق‌العاده اعلام نظر می‌کند.

۷- درباره اختیارات رئیس‌جمهور تصمیم‌گیری می‌کند.

۸- درباره متوقف ساختن اختیارات عضو دادگاه قانون اساسی، بازداشت و تحت بازجویی اداری و یا کیفری قرار دادن او تصمیم‌گیری می‌کند.

۹- طبق موارد پیش‌بینی شده در قانون درباره متوقف ساختن و یا ممنوع نمودن فعالیت حزب سیاسی تصمیم‌گیری می‌کند.

دادگاه قانون اساسی دادگاهی است که به منظور دفاع و تحکیم ارزش‌های سیاسی، حقوقی و اجتماعی در قانون اساسی جمهوری ارمنستان به اجرای عدالت می‌پردازد. تصمیمات دادگاه قانون اساسی قطعی بوده و قابل تجدیدنظر نمی‌باشند و از لحظه صدور از قوت قانونی برخوردارند. دادگاه قانون اساسی متشکل از نه عضو است که پنج عضو آن را مجلس ملی و چهار عضو را رئیس‌جمهور منصوب می‌کند.

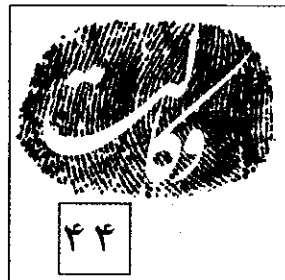
احکام و آراء دادگاه‌ها در تمامی موارد علنی اعلام می‌شود. و اسنادی که شرکت‌کنندگان در دادرسی ارائه می‌کنند، معمولاً در دادرسی اعلام و بررسی می‌شوند. بدین ترتیب علاوه بر افرادی که در تالار دادگاه حضور دارند، جامعه نیز با این اسناد آشنا می‌شوند. در صورت لزوم احکام و تصمیمات دادگاه‌ها می‌توانند در مطبوعات انتشار یابند. در صورت مجوز رئیس دادگاه رسیدگی‌کننده می‌توان هنگام رسیدگی در دادگاه از ضبط و فیلمبرداری نیز استفاده کرد.

در قانون «پیرامون هویت قاضی» دلایلی برای توقف اختیارات و جلب قاضی پیش‌بینی شده است. رئیس‌جمهور بنا بر پیشنهاد شورای عدالت، اختیارات قاضی را متوقف می‌نماید. رئیس‌جمهور به ویژه در موارد زیر اختیارات قاضی را متوقف می‌کند و می‌تواند او را معلق از خدمت کند. چنانچه قاضی هنگام انجام دادرسی، قانون را به ضرور جدی نقض کند، طبق قانون اساسی از جمله اصل ۹۵ آن قاضی تحت تعقیب قرار گرفته و او را از خدمت معلق می‌کنند.

وزیر دادگستری حق دارد علیه قاضی، پرونده انضباطی تشکیل دهد. (ماده ۲۱ قانون «پیرامون هویت قاضی»). تخلف کاری، انجام عملی که برای قاضی شایسته نیست، و دیگر موارد خلاف می‌تواند دلالتی برای جلب قاضی و صدور حکم علیه او باشد.

رئیس جلسه شورای دادگستری هنگام بررسی مسائل مربوط به جلب قضات، رئیس دادگاه استیناف است. رئیس‌جمهور، وزیر دادگستری و دادستان کل در این جلسات شرکت نمی‌کنند.

روند جنایی در جمهوری ارمنستان بر اساس اصل رقابت انجام می‌شود. تعقیب کیفری، دفاع و رسیدگی به پرونده از هم تفکیک شده‌اند و از سوی ارگان‌ها و افراد مختلف انجام می‌شوند. دادگاه طرفدار دفاع یا اتهام نیست، تنها از حقیقت دفاع می‌کند. دادگاه با رعایت رفتار عینی و حفظ بی‌طرفی برای طرفین دفاع و اتهام شرایطی برای مطالعه همه جانبه، کامل و عینی پرونده را ایجاد می‌کند تا با تطبیق مطالب با قوانین حکم لازم را صادر کند.

وکالت

ماهنامه فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی

فرم اشتراک

وکالت، تلفنی برای تهران مشترک

می پذیرد!

مراجعه به بانک و اداره پست لازم نیست. برای اشتراک ماهنامه وکالت کافی است با شماره تلفن های ۸۸۳۴۴۴۸ و ۸۸۴۲۱۶۴ تماس حاصل فرمائید.

همه کارها را ما انجام می دهیم!

نام:

نام خانوادگی:

تاریخ شروع اشتراک: / / ۱۳

مجله های درخواستی از شماره:

نشانی:

تلفن:

کدپستی:

ویژه اشتراک تلفنی

مبلغ ریال، در مورخ / / ۱۳ به نماینده ماهنامه وکالت آقای / خانم به صورت نقدی پرداخت شد.

امضا نماینده وکالت

امضا مشترک

ویژه حواله های بانکی

مبلغ ریال، طی حواله بانکی شماره مورخ / / ۱۳ از بانک: شعبه: کد: ارسال شد.

امضا مشترک

هزینه اشتراک

شش ماه با پست اکسپرس ۴۰/۰۰۰ ریال

یک سال با پست عادی ۶۰/۰۰۰ ریال

یک سال با پست اکسپرس ۸۰/۰۰۰ ریال

شش ماه با پست اکسپرس

یک سال با پست اکسپرس

برای اشتراک ماهنامه وکالت، اصل یا کپی فرم را پس از تکمیل همراه با اصل فیش بانکی حق اشتراک که به حساب جاری ۵۵۴۳۰۷۴۸ بانک تجارت شعبه پتروشیمی کد ۲۱۴ به نام سیدرضا مهدوی نجم آبادی واریز شده باشد، به آدرس مجله ارسال فرمائید.

تهران: خیابان سمیه، جنب هتل آزادی، ساختمان ۵۸، طبقه اول، شماره ۱۲

صندوق پستی: ۳۵۵۳-۱۵۸۱۵ تلفن: ۸۸۳۴۴۴۸ امور مشترکین: ۸۸۴۲۱۶۴ نمابر: ۸۸۳۴۵۳۷

۲۰٪ تخفیف برای دانشجویان و اساتید دانشگاه ها، با ارائه کارت شناسائی